

BIJLAGE 6

Archeologische Quick-scan en Vrijgavedocument Archeologie

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Document: *Archeologische Quickscan*
 Plangebied: *De gekroonde Zwaan, Parkje Raadhuislaan-Zesstedenweg 205, Grootebroek, gemeente Stede Broec*
 Adviesnummer: *15032*
 Opsteller: *J.T. Verduin & M.H. Bartels (senior-archeoloog)*
 Datum: *02-03-2015*

Advies	IVO – Proefsleuven	(kosten initiatiefnemer)
	Archeologische opgraving	(kosten initiatiefnemer)
Vervolgtraject		
Archeologie West-Friesland verzoekt de initiatiefnemer een PvE en bureauonderzoek te laten opstellen door een archeologische instelling of bedrijf.		

Archeologische Quickscan

1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Ten behoeve van de planontwikkeling is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot het terrein van het voormalige café De gekroonde Zwaan, de hoek Raadhuislaan-Zesstedenweg 205 in Grootebroek, gemeente Stede Broec (afb. 1 en 2). Het noordelijke gedeelte van het plangebied ligt braak. Hier hebben een café, een winkeltje en een verenigingsgebouw gestaan. Binnen het zuidelijke gedeelte ligt een parkeerplaats en er staat een aantal bomen. De vier platanen langs de Raadhuislaan zijn monumentaal. Er zijn nog geen definitieve bouwplannen voor het plangebied. Het is nog niet bekend of de vier platanen blijven staan of worden gekapt.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Afbeelding 1. De globale ligging van het plangebied (rood kader) op Google Maps.

Afbeelding 2. Het plangebied (zwarte stippellijn) op de Topografische kaart.

Pagina 2 van 8

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius: 06252-72867 / c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 06304-68593 / m.bartels@hoorn.nl

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

2. Beleidskaart archeologie

Er is voor Stede Broec nog geen nota archeologiebeleid vastgesteld met een bijbehorende beleidsadvieskaart. In 2007 is voor de linten van Stede Broec een bestemmingsplan vastgesteld ("Kom Stede Broec"). Hierin wordt beschreven dat het gehele bestemmingsplangebied een dubbelbestemming Waarde-Archeologie heeft. Het aspect Archeologie dient meegewogen te worden bij ingrepen groter dan 100 m². De huidige bouwvlakken zijn hiervan uitgezonderd.

Binnen het plangebied zijn geen bouwvlakken gesitueerd (zie afb. 3). Bij ingrepen in de bodem vanaf 100 m² dient archeologie dus meegewogen te worden.

Afbeelding 3. Uitsnede uit de kaartbijlage van het bestemmingsplan "Kom Stede Broec" (Komplan Blad 4). Het groene gebied in het midden van de afbeelding is het plangebied.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

3. (Cultuur)historische achtergrond

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal.

Op de 17de-eeuwse kaart van Johannes Dou (1651-1654) is aan de zijde van de Zesstedenweg een huis aanwezig (afb. 4). De rest van het plangebied was toen achtererf van dit huis. Het erf liep tot aan de sloot (op de Kadastrale Minuut later "Voert" genoemd), die nu nog achter het plangebied ligt.

Op de gravure van Cornelis Pronk is het rijtje huizen ter hoogte van het plangebied te zien in de 18de-eeuwse situatie (afb. 8). Het huis met het uithangbord is waarschijnlijk herberg "De Zwaan", een voorloper van café "De Gekroonde Zwaan".

Op de Kadastrale Minuut is een grote vierkante woning te zien, misschien oorspronkelijk een (stolp)boerderij (afb. 5 en 6). In 1826 was het reeds een café met een kolfbaan. In de langwerpige schuur achter het café was waarschijnlijk de kolfbaan. Het café was in bezit van kastelein Gerrit Wortel. De insteekhaven aan de zuidzijde van het plangebied was ook zijn eigendom. Het perceeltje in het midden van het plangebied (afb. 6, nr. 910), was in bezit van "de voormalige stede". Dit was een boomgaard achter het raadhuis.

Afbeelding 4. Uitsnede uit de historische kaart van Dou (1651-1654) met het plangebied binnen het zwarte kader.

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Afbeelding 5. Uitsnede uit de Kadastrale Minuut uit 1826, met het plangebied ligt binnen de zwarte stippellijn.

Afbeelding 6. Uitvergroting van Afbeelding 5, de Kadastrale Minuut. Hier is duidelijk te zien dat begin 19de eeuw een woning met lange schuur en insteekhaven/sloot aanwezig was.

Later is de Raadhuislaan aangelegd, waarvoor de bebouwing aan de westzijde van het plangebied is gesloopt. De insteekhavens op de achtererven rond het plangebied zijn gedempt. De bebouwing binnen het plangebied, o.a. het café "De Gekroonde Zwaan" (afb. 7), is in 2007 gesloopt.

Pagina 5 van 8

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar; Carla Soonius: 06252-72867 / c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 06304-68593 / m.bartels@hoorn.nl
www.archeolnnieuwestfriesland.nl

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Abbeelding 7. Café "De Gekroonde Zwaan" in 1996.

4. Archeologische en geologische bronnen

Het plangebied ligt binnen het historische dorpslint van Grootebroek, dat geheel een hoge archeologische waarde heeft. Er zijn vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aanwezig. Op de bodemkaart (Archis) is te zien dat er zich dikke eerdgronden bevinden binnen het plangebied. Deze eerdgronden wijzen erop dat in het plangebied ophogingslagen, uit de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe Tijd, aanwezig zijn.

Er zijn enkele archeologische waarnemingen gedaan in de buurt van het plangebied. Hollandia Archeologen heeft in 2004 een archeologische waarneming gedaan op het perceel Zesstedenweg 212. Op dit erf was een ophogingspakket aanwezig, vermoedelijk 16de-eeuws in oorsprong (Van den Berg, 2004). Dit terrein is abusievelijk vrijgegeven. Op de locatie van dit voormalige terrein van herberg Het Wapen van Grootebroek zijn na de sloop en het ontgraven wellicht de meest spectaculaire vondsten uit de Gouden eeuw gedaan. Deze zijn door diverse vrije gravers opgegraven en meegenomen. De vondsten zijn verhandeld en bevinden zich in vele particuliere collecties. Hier onder bevond zich veel Rijnlands steengoed, Portugese faience en een scala andere vondsten uit de Gouden Eeuw.

Bij de restauratie van de boerderij aan de Zesstedenweg 214 zijn veel waterputten en kelders aangetroffen en vondsten gedaan. De vondsten dateren vanaf de Late Middeleeuwen.

Omdat het plangebied al lang braak ligt is de bovengrond reeds door detectoramateurs doorzocht. Op een aantal plaatsen binnen het plangebied zijn door schatgravers diepere kuilen gegraven. Hierbij heeft men o.a. aardewerk uit de 16de en 17de eeuw gevonden. Het grootste gedeelte van het terrein is echter nog ongeschonden.

Pagina 6 van 8

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius: 06252-72867 / c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 06304-68593 / m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Afbeelding 8. Foto van gravure van het raadhuis van Grootebroek door Cornelis Pronk (1739). Het huis met uithangbord is waarschijnlijk herberg "De Zwaan".

5. Conclusie

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting voor resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Bij toekomstige ingrepen in de bodem (sloop, nieuwbouw, sanering, etc.) die groter zijn dan 100 m² dient het aspect archeologie meegewogen te worden.

6. Advies

Op basis van deze quickscan zijn in principe twee opties mogelijk als de ingrepen in de bodem groter dan 100 m² worden:

- archeologische waarden worden in de bodem veiliggesteld (behoud in situ). Indien niet dieper dan 40 cm wordt verstoord, is het mogelijk eventuele archeologische resten in situ te bewaren;
- archeologische waarden worden opgegraven.

Archeologie West-Friesland kan een dergelijk gravend onderzoek uitvoeren, maar het kan ook door een archeologisch bedrijf worden uitgevoerd. De kosten van een dergelijk onderzoek zijn voor rekening van de ontwikkelaar.

7. Bronnen

Archis2 (<http://archis2.archis.nl/archisii/html/index.html>)

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Berg, G. van den, 2004: Briefrapport "Archeologische Waarneming" Grootebroek Zesstedenweg 212, *Hollandia Reeks* 38, Hollandia Archeologen, Zaandijk.

Gemeente Stede Broec, 2007: Bestemmingsplan "Kom Stede Broec" (vastgesteld door de Gemeenteraad d.d. 4 oktober 2007).

Kadastraal Minuutplan, 1826: Grodebroek B, eerste blad.

Pagina 8 van 8

**Archeologie West-Friesland, Nieuwe Steen 1, 1625 HV Hoorn,
Postbus 603, 1620 AR Hoorn**

Bereikbaar: Carla Soonius: 06252-72867 / c.soonius@hoorn.nl
Michiel Bartels: 06304-68593 / m.bartels@hoorn.nl
www.archeologiewestfriesland.nl

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Document	Vrijgavedocument Archeologie
Plangebied	Zesstedenweg 203, Grootebroek, gemeente Stede Broec
Adviesnummer	15032
Projectnummer	431
Opsteller(s)	B.C. ter Steege (Senior KNA-archeoloog) & C. M. Soonius (Regio-archeoloog)
Datum	14-03-2018
Bijlage	Vrijgavekaart 14-03-2018

Advies	Vrijgave van het onderzochte deel van het plangebied
Vervolgtraject	Geen

1. Inleiding

Met dit document delen wij u mede dat het archeologisch onderzochte deel van plangebied Zesstedenweg 203, de Gekroonde Zwaan is vrijgegeven van verder archeologisch onderzoek. Dit onderzoek heeft betrekking op het gebied dat wordt beschreven in het Programma van Eisen van 24-03-2016. Op basis van de archeologische resultaten kan de dubbelbestemming archeologie voor het onderzochte deel worden opgeheven. Het zuidoostelijke deel van het vrijgegeven deel is niet archeologisch onderzocht, maar wordt op basis van ernstige vervuiling vrijgegeven.

Van 12 tot en met 14 februari is door Archeologie West-Friesland een onderzoek uitgevoerd in het plangebied Gekroonde Zwaan aan de Zesstedenweg 203 te Grootebroek. Dit onderzoek was een aanvulling op reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek in 2016 (zie vrijgavedocument 17-06-2016). Verandering van de bouwplannen in de tussenliggende periode maakte dit onderzoek noodzakelijk. Het betrof een sleuf aan de uiterste oostzijde van het plangebied van 5 m breed en 25 m lang. Op deze locatie was in de planvorming een sloot gepland.

2. Voorlopige resultaten

Tijdens het onderzoek werd aan de oostzijde van de werkput de rand van een sloot uit de Nieuwe Tijd aangetroffen met veel vondstmateriaal uit voornamelijk de 18de eeuw. Daarnaast werd een tweetal houten structuren aangetroffen bestaande uit houten palen. De palen waren no-zw georiënteerd. Mogelijk hebben de houten palen toebehoord aan middeleeuwse huizen of bijgebouwen of zijn ze onderdeel van beschoeiingen van een middeleeuwse verkaveling.

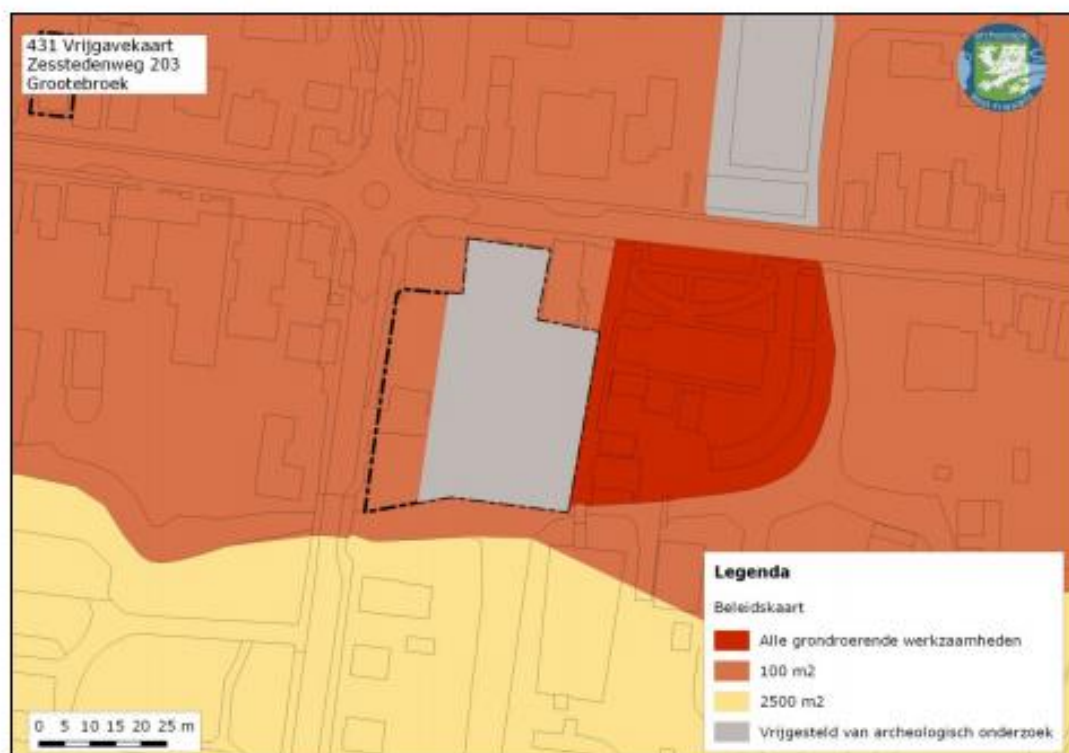
3. Advies

Indien het funderingsplan ongewijzigd blijft is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen grotendeels vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie (zie afbeelding 1). Ten behoeve van het doen van waarnemingen wil Archeologie West-Friesland de toekomstige graafwerkzaamheden monitoren.

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodemvondsten te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (Aad Weel: tel. 06-52824909).

Afb. 1 Het vrijgegeven plangebied op de beleidskaart en de huidige topografie.